

## Rondom een steen; een steen rondom

Profaan Galerie, Stationsstraat 26, Elst

Interview 16 april 1993

*Door: Jan Nieland i.o. Galerie Profaan Elst*

De expositie met het laatste werk van Jan van Krieken geeft zicht op de verdere verdieping van een al jarenlang door hem uitgewerkte thematiek. Het basisgegeven is die ene steen, die ergens in een Huissense tuinvijver de tijd lijkt te trotseren. Jans steen in Jans tuin.

Die steen verandert, hij evolueert met de dag en zal stellig na miljoenen van jaren overgegaan zijn tot zand of tot een nog fijnere stof

Die steen is een eiland daar in die vijver, een uitkijkpostje dat net genoeg biedt aan een kat om zich met droge poten te vergapen aan het lekkers dat daar onder de waterspiegel zwemt. Ook Jan van Krieken vindt er zijn fascinatie: Hij loopt er rond, strekt zich en bukt zich en legt fotografisch de bestaande status vast, elke dag een ander beeld. Voor hem is het een vizier op een veranderende wereld die zich onderwerpt en tegelijk weerstand biedt aan de elementen van ruimte en tijd. Hij vindt in die mini-wereld zijn eigen denkbeelden terug en het object wordt voor hem zo een steen der wijzen.

Zoekend naar die steen der wijzen legden honderden jaren geleden de alchimisten de basis voor de chemie. Op zoek naar goud mengden en roerden zij om tenslotte nooit te vinden wat zij beoogden: het zuiverste weten over het zuiverste goud. Ook Jan van Krieken is zo'n zoeker en waarnemer, die dezelfde processen loslaat op zijn waarnemingen aan die ene steen daar in die Huissense vijver. Ook hij mengt, roert en voegt samen, haakt de elementen uiteen en brengt ze in een nieuwe samenhang die uiteindelijk een bont geschakeerd beeld oplevert van de stemmingen en gevoelens die horen bij alledag. Dat beeld is dus gebonden aan een zakelijke observatie en laat weinig ruimte aan het mystieke. Het is wel een rustpunt, een meditatief kanaal waardoor alles aan stemming komt en gaat: de monstrans der schilderkunstige ervaring. Als op een dag de steen verdwenen blijkt van zijn vaste plaats is dat voor Jan een reden om hem op te diepen van een bodem. Daar was hij beland doordat een sprong van de kat het wankel evenwicht verstoortte. Jan wist dat, want: "Wie gaat er nu met een steen aan de haal", zegt hij nuchter denkend. Maar zijn collega Danny Jacobs ziet het anders: "Dat was een teken Jan. Die steen had je moeten laten liggen! Zo raak je er nooit van af! Pas op, het wordt een steen om je nek!"

### Micro- en macrowereld

Maar Jan van Krieken weet dat zoiets nooit kan gebeuren: Zijn micro-wereld is immers de spiegel van een macro-wereld die zich duizendmaal duizendvoudig kan openbaren?

Bovendien is het een bron die herinneringen kan oproepen aan de gelukkigste uren van zijn jeugd en zijn droefste dagen. De steen is voor hem een haast alles omvattende metafoer van het bestaan.

Om daaraan uiting te geven heeft Jan van Krieken van meetaf de figuratie gebruikt en ook zijn huidige werk is dus geen ontkenning van de werkelijkheid maar een nieuwe werkelijkheid die hij in beeldende samenhang presenteert, en waarbij de dingen in de tijd uiteen kunnen vallen om later in een nieuwe context naast elkaar te kunnen bestaan. Zo valt tijdelijkheid in eeuwigheid en de vergankelijkheid in het onvergankelijke, het onoplosbare in het opgeloste. Dit gegeven uit te kunnen drukken vereist een ambachtelijk kunnen dat Jan van Krieken niet vreemd is. Met groot gemak kan hij –al tekenend- komen tot een perfect uitgewerkte foto-realistische weergave van een stilleven, maar evenzeer kan hij worden meegenomen door de lijfelijke ervaringen van het werken aan een groot doek.

### Beperking

Na 1984 spitste het schilderkunstige werk van Jan van Krieken zich toe op de tuin, nadat in de jaren daarvoor geschilderde bladen waren ontstaan als dagboekachtige fragmenten uit zijn leven. Al snel loopt hij daarbij op tegen het complexe van zo'n gegeven en dat leidde tot de noodzaak van een beperking die zich toespitste zou

op de spiegelingen en de metamorfosen van die ene steen. Daaraan heeft hij inmiddels sinds jaren nimmer vermoede en niet aflatende rijkdommen aan ervaringen opgedaan. De beperking waarvoor hij koos ziet hij achteraf dan ook als een verruiming van zijn blikveld, als een cadeau voor zijn inspiratie, want ieder element uit de ruimte is een partij bij onze gedachten over de tijd, leven en dood.

### **Symboliek**

Jan van Krieken: “Er zit een rijke symboliek aan zo’n steen. Ik heb er vele van bijeen gezocht en bewaar ze in een boek. Maar ik zie er tevens de weerspiegeling van ons bestaan in. Kijk, zo’n steen heeft een vorm die langzaam slijt en vergaat tot zandkorrels. Ons valt het alleen niet op, want de tijdsmaat is hier niet meer menselijk. Dat soort dingen bedenkt je niet vooraf, alles dient zich aan en achteraf beseft je eigenlijk pas waarmee je je bezig hebt gehouden. Dan merk je ook hoe je steeds meer werd opgenomen door de natuur waar zo’n steen deel van uitmaakt. Je reageert op het verglijden van het licht en dat biedt een rijkdom aan mogelijkheden bij je werk. Gek alleen dat je met de jaren voor de aspecten van kleur gevoeliger blijkt te worden. Op de academie leer je hierover en met je verstand ben je dus op de hoogte maar je gevoel kan er pas veel later mee uit de weg. Die steen maakt me ook duidelijk dat het er niet om gaat de inspiratie ver te zoeken, want wat je zoekt ligt om de hoek, op het grindpad of in de vijver.”